

လံာ်ပာ်ဖျါအဖုာ်
လၢယုၤလံာ် ၂၀၂၆ နံာ်
လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤဒၣ်လဲာ်

ပိာ်မုာ်အတၢ်လဲၤခီဖျါ ဘၣ်ထွဲတၢ်ခိၣ်ဆၢဘျါရဲၤတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ် ခီဖျါတၢ်ဃုာ်အိၣ်က
မ့ၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဖဲကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအပူၤ

စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ
ဖဲ ၂၀၂၁ နံာ်ဝံၤအလီၤခံ ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်
ဒုးကမုာ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢကီၢ်ပယီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်
အယီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအယံာ်အထၢအဘျီတ
ဖၣ်အဘျီန့ၢ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်ထီၣ်ဒုးနီၤစိ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပညိာ်ထီၣ်
ဒုးဒီးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ
လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပိာ်မုာ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါဒိၣ်
ထီၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ. တချုးလၢ ၂၀၂၁ နံာ်သုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်
ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီးဘၣ်န့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပူၤပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်
ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၃၃၀,၀၀၀) ဂၤ ဒီး အခဲအံၤ ပှၤ
ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ (၃,၇၅၀,၀၀၀)
ဂၤဘျဲာ်ဃုာ်ဃုာ်လံန့ၢ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ လီၤကဝီၤဟံးပနီၣ်ကညီ
ကီၢ်စဲာ်အပူၤတခါ ဖဲ ၂၀၂၂ နံာ်ခိၣ်ထံးအပူၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်
အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၁၄၄,၀၀၀) ဂၤဒီး ဖဲ ၂၀၂၆
နံာ်အံၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ
(၁,၂၀၀,၀၀၀) ဂၤဘျဲာ်ညါန့ၢ်လီၤ.

ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးဟီၣ်က
ဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အုၣ်အသးပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲရဲၤရဲၤလၢ စုက
ဝဲၤတၢ်သဘံာ်သဘုာ် ဒီး တၢ်မၤပယွဲပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်လၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲ အဘျီတဖၣ်အဘျီအံၤ တမ့ၢ်အ
ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ထံတခါဒီးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခါ ဒုးအိၣ်
ထီၣ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်တဘၣ်တဘၢ အတၢ်အိၣ်သးလၢအကဲထီၣ်
သးတပယုာ်ဃီန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အံၤ တဘျီတ
ခိၣ်တၢ်နၢ်ပာ်အီၤဒီးအမ့ၢ် ကျိၤကျဲတခါလၢအဆုၤဃီပှၤဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်အလီၤဘၣ်ဆၢ တၢ်လဲၤခီဖျါအတၢ်နီၣ်လၢ KHRG
မၤနီၣ်မၤယါန့ၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါဂွံဝီအတၢ်နီၣ်တခါ မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးတခါလၢ တၢ်နၢ်ပာ်ဘၣ်အီၤကီၢ်
န့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်အါဂၤဟံးဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်သုးလီၤသုးကျဲပာ်တၢ်ကွၢ်ဟံာ်ဃီအံၤ တဆုၤအဝဲသ့ၣ်ဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၤဘၣ်
အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သဂၢ်ဒီး တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်အကွၢ်အဂီၤလၢအဂၤတမံၤန့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူလၢ ဟံာ်ဃီလၢတဂ့ၤဘၣ် ဒီး တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတုၤလီၤတုၤလီၤဘၣ်, ဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲတ
ဘျီဝံၤတဘျီ ဒီး ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤတတီၤဝံၤတတီၤန့ၢ်လီၤ. လၢန့ၢ်အမဲာ်ညါ ခီဖျါတၢ်လဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤ အတၢ်တြိမၤ

အကြောက်တရားကို အံတုရင်း
မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ နေရပ်စွန့်ခွာနေရခြင်းနှင့်
လုံခြုံရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြတ်သန်းနေရသော
အမျိုးသမီးများ၏အတွေ့အကြုံများ

KHRG ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့
ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏အသံများကိုမှတ်တမ်းပြုရခြင်း

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအလၢအပွဲၤန့ၢ် တၢ်ရၤလီၤအီၤလၢအဲကလံး
ကျိာ်ဒီး ပယီၤကျိာ်န့ၢ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢကျိာ်သၢမံၤလၢာ်
အံၤတၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်လၢ KHRG တၢ်ကစီၣ်ပှၤယဲၤသန့ဖဲ
www.khrgh.org အပူၤသ့ၣ်န့ၢ်လီၤ.

တံတံတံ ဒီး တံတံဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တံၢ်ကီၢ်တံၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကမၠဝဲတံၢ်ဆၢတံၢ်လၢ တနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ် ဃုၣ်ဒီးတံၢ်ဟးဆွဲးတံၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤလၢကလၢဆွဲးဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ္မာက္ခါကော တာမေတာထံပိလိသက္ခါဒိ ပုလိခိအိဂမ္မိပိမုနလ၊ ကိပယီမုထိဂလံထံးဟိဂဂီအပူသုတဖာ လ၊ လံတပာပာပျတဘုဒအံအပူနာ ပာပျထိဂပိမုနသုတဖာအတလဲခိဖျိကျါကျဲခိသု ဘုထွဒိတပာအိဂမ္မနာ လီ၊ လံတပာပာပျအံ ဃုသုညါဘုဃး နိခိတဘိတဘါအတလီဘုယိသုတဖာလ၊ အဟဲအိထိခိဖျိ တာမ၊ ပပွလ၊အဘုထွဒိတသဘိသဘု ဒိ ဒိနာအသိ သမသမိက္ခိထံစာကိးဝဲ ဘုဃးဒိတတဘိတဘါ၊ တါတြိတ၊ ဃာတလဲထိဂကလီဒိ သွံထံးမုနခါတာမပပွ အတလီဘုယိသုတဖာအံ ဟဲဘုဒိဘုထံးဝဲပိမုနသုတဖာ အကံအစီ လ၊ကအိဂမ္မခိဆ၊ ဒိ လ၊ကလဲခိဖျိဝဲအတအိဂမ္မလ၊ တနံဘုတနံအဂီဒလဲနာလီ၊ တါဟဲဘုဒိဘုထံး သုတဖာအံ ပာဃုဒိတမ၊စာလီ၊ မ္မတမ္မာ တါဟးဆွဲတလဲထိဂကလီသုတဖာ ဖဲလ၊အဝဲသုမ္မာလိဘု ဂံခိထံး တါလိဘုအဆ၊ကတိဒလဲနာလီ၊ ဒိနာအသိ ပာပျထိဂစာကိးဝဲ တါဃုအိဂမ္မအတဘုဒိဘုထံး ဘုထွဒိတ လုအိဂနိခိသးသမ္မ ဒိ တါဒိနာဘုဂံခိထံးတါလိဘုနိခိသုတဖာ ဒိအမ္မာ တါအိတါအိ၊ ထံ၊ တါအိဂမ္မအလီ၊ ဒိ တါဖဲအိမ၊အိဂလ၊ကျိစတါဟဲနာအဂီသုတဖာနာလီ၊ လ၊နာအမဲညါ လံတပာပာပျအံ ပာပျထိဂစာကိးဝဲ တါ တြိမ၊တံတံအဂ၊သုတဖာလ၊ ပိမုနသုတဖာဘုက္ခါဆာမဲဝဲ ဒိသိးကမ၊နာတါလိဘုခိသုတဖာအံအဂီနာ လီ၊ လံတပာပာပျအံ ပာပျထိဂစာကိး တါဘုဒိဘုထံးဘုထွ တါအိဂဆူအိဂချ၊ဒိ တါဒိနာဘုတါအိဂဆူအိဂချ၊ အတါကဟုကယာ ခိဖျိဘုဃုအိဂမ္မအပိနာလီ၊ ဒိနာအသိ ပာပျထိဂစာကိးဝဲ တါတ၊တါသုတဖာလ၊ အဟဲအိ ထိခိဖျိ တါမ၊ဘုဒိဟးဂါတါကူစါယါဘုကျါကျဲသုတဖာ၊ တါတဒိနာဘုကသံကသီလ၊လ၊လိလိဘု ဒိ တါတြိ မ၊တံတံဘုထွ တါဒိနာဘုချသု ဒိ မိဖဲဆဲးဆူချ၊အတါကဟုကယာ သုတဖာနာလီ၊ လံတပာပာပျအံ ဃုထံ သုညါအါထိဂစာကိး နိသးအတါဘုဒိဘုထံး ဒိအမ္မာတါပျံတါဖုး၊ တါဘုမိဘုမးသုအးသးအးဒိ ပုတတါတါအိ ဂမ္မလီ၊မုလီ၊ဖးသုတဖာ လ၊အဟဲအိထိခိဖျိကတိယံတါတဘိတဘါအတါအိသးအပိနာလီ၊

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ၊ အလီၤခံကတၢၢ်တခါ ပာ်ဖျါထီၣ်ဘဉ်ဃးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးလၢခါဆူ ညါအဂီၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ် ဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢဆါဒီးန့ၢ်ဘဉ် ဘဉ်ထွဲတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤ၊ သူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီး ခွဲးယာ်လၢ ကကွၤအိၣ်ဘဉ်ကွၤလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီး အဝဲသ့ၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်တီ တၢ်တြၢ်, တၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး တၢ်လၢအလိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအယုၤကၢအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ် ပာ်ဖျါအဆၢဒိၣ်ဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်ထဲပှၤလၢအဆုၣ်နီၤဒီး အိၣ်ခိးဒုၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး ပှၤကဂဲလိာ်န့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်ဒီးဘဉ်. မ့မ့ၢ်တခါ အဝဲသ့ၣ်ကဘဉ်မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ တၢ်ကြးဟံးန့ၢ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤဒီတကတီၢ်ညါအပှၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါတဘျီတဘျီအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤနၢ်ပၢ်သးဘၣ်ထွဲ တၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်ဃုအိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤအခါ အရ့ၤဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဆိကမိၣ် ထၢန့ၣ်ဃုာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်လၢတၢ်လီၤသက့ၤဆးဒးဒီး မၤဘၣ်ဒိပုၤတဝါခဲလၢာ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိးဝဲတၢ်လဲၤခီဖျါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ခီဖျါတၢ်သ့ဝဲတၢ်ထံၣ်ကျါကျဲလီၤဆီအံၤန့ၣ် ကဒုးသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ပုၤဘၣ်ဃးတၢ်သကၢ်ဘျါရဲဝဲ တၢ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိး ခီဖျါတၢ်သ့ကျါကျဲဝဲအံၤန့ၣ် ကပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်တၢ်လီၤဆီလၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲ ဒီး တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၤမၤဘၣ်ဒိဃုာ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး အပုၤတဝါဒီတဖုညါလၢကျဲဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်မၤတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢကျဲဒ်သီးအံၤအဃိ လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်တၢ်ဃုအိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်လၢ တၢ်ကွၢ်အီၤလၢမဲာ်ချဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါ တသ့ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢတၢ်ကခိၣ်ဆၢက့ၤတၢ်အဂီၢ် ဒိပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျါ ဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်ဆိ အိၣ်ဝဲအသီးန့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဃုထီၣ်ဝဲပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါခဲလၢာ်ဃုာ်ဒီး ပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, လီၤကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီကျါကျဲသ့ၣ်တဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် ဒီး ခိၣ်ဆၢဘျါရဲစၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီထီရီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤပိညါ

ဒ်သိးပကနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်တၢ်လၢပၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤဒုသဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ ဖဲတၢ်သဘံၣ်သဘၣ်အဆၢကတီၢ်အဂီၢ် KHRG မၤဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် (၂၉) ယုၢ် ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် တုၤ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၆ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဃီထံသမံသမိးအါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဃးဒီး ပိၣ်မုၢ်လၢကညီၤကီၢ်စဲၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိလၢတၢ်ဘၣ်ဃးအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ဒ်အမ့ၢ် ပိၣ်မုၢ်ခွဲးယၢ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲဒီး နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုကယၢ်ဒီး နီၢ်သးဒီးပုၤတဝၢတၢ်ရံၤလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤ လၢတၢ်ကိးကပၤဒဲးအပူၤဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး လၢဒိၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်နီၤဖးလီၤအီၤအကျိၤအကျဲၤဒီးတၢ်မၤအီၤ ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်သံကွၢ် ဒ် KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ကတဲၣ်ကတီၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပၢ်အီၤအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ KHRG ပျီပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအမ့ၢ်လီၤကဝီၤပုၤတဝၢဖိလၢ KHRG သိၣ်လိတၢ်ဃာ်အီၤ လၢကဘၣ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိပိၣ်မုၢ် လၢအကဲထီၣ်အသးလၢအပုၤတဝၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါထွဲဝဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဝဲအံၤ အတၢ်ပညိၣ်ဒီး ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ပျဲလၢတၢ်ကသူအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အစၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါပိာ်ထံနီၤဖး ကလၢပွဲၤအါထီၣ်အဂီၢ် KHRG က့ၤကွၢ်ကဒါက့ၤစ့ၢ်ကိး တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၂၂) ယုၢ် လၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်အီၤဒီးလီၤကဝီၤသဝီၤ (ပိၣ်မုၢ် ၁၅ ဂၤ ဒီး ပိၣ်ခွါ ၇ ဂၤ) လၢအပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ်ဖဲ ၂၀၂၄-၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG က့ၤကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကိး ပျီပူၤလံာ်တၢ်ပၢ်ဖျါ (၃၇) ဘၣ် လၢပုၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး ၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤလၢအမ့ၢ် (တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ပၢ်ဖျါ, တၢ်ပၢ်ဖျါဖုၣ် ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၢ်ဖျါ) လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် ဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖဲခွဲးယၢ် လၢကဲထီၣ်အသးဖဲအဝဲသ့ၣ်လီၤကဝီၤဒၣ်ဝဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်ဖဲ လၢမ့ၤ ၂၀၂၆ နံၣ်အပူၤန့ၣ် KHRG မၤအါထီၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရီ (CBOs) ဒီး ပုၤလၢအဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ဒ်အမ့ၢ် ကညီၤပိၣ်မုၢ်ကရၢ (KWO), ကညီၤဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၤ (KDHW) ဒီး ကီၢ်ပူၤကညီၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ကမံးတံၢ်(CIDKP) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ အဂ့ၢ်ကျါၤဂံၢ်ထံးတက့ၣ်

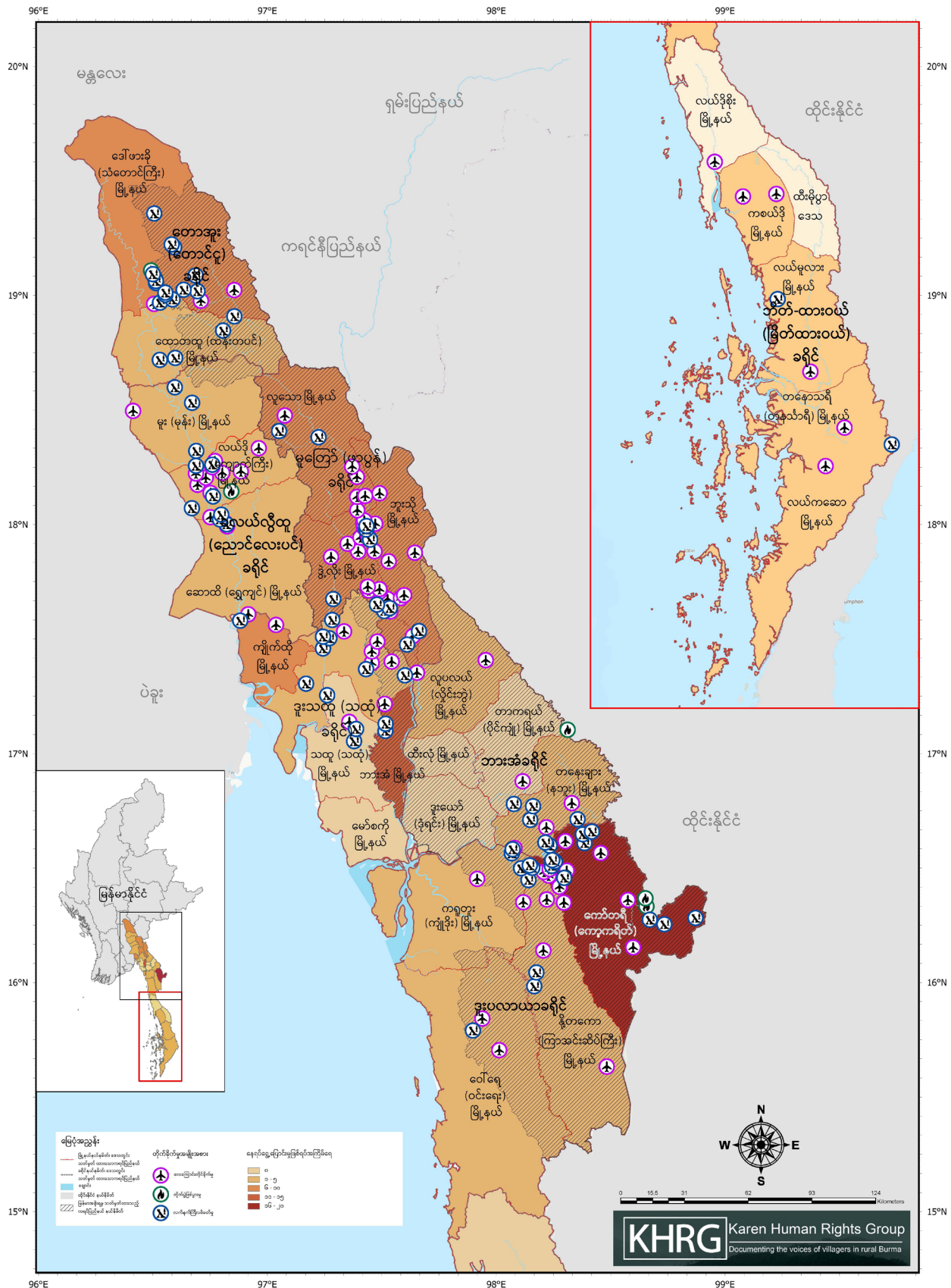
တၢ်စံာ်စိတဲစိလၢအဘၣ်ဃးဒီး ကညီဖိအတၢ်ဂဲလိာ်လၢကမၤန့ၣ်က့ၤ အနီၣ်ကစၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်စံာ်ညီၣ်ပၤလီၤသး အ
 ကီၢ်န့ၣ်အိၣ်ပွဲၤဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤတဘၣ်သးဃုၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ဃုၢ်ဝဲ ဒီး တနီၤတခီဒ်သိးသုတ
 ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်တဂ့ၤအကီၢ် သူဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဒီသဒၤလီၤသးကျိၤကျဲၤလီၤတခါအသိးန့ၣ်
 လီၤ. တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲပယီၤသုးမိၤစီရိၤလၢ၊ အကျဲးစးဖီၣ်တၢ်ဃုၢ်ဝဲ ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်
 ကမိၤပွဲၤတုၣ်လၢ၊ ကီၢ်ပယီၤဒီးအထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤသ့ၣ်တဖၣ် အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးမိၤစီရိၤအံၤ မ့ၢ်ဟံးဃုၢ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ ဒီး
 တၢ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီ မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ် တၢ်မၤပယွဲထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကအိၣ်ဒီးဝဲဆူညါကွၢ်
 ကွၢ်ဒီး ကမျၢၤလၢကညီကီၢ်စံာ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကလိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဒီးဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကျိၤကျဲၤတခါလၢ၊ တၢ်ဒီသဒၤလီၤအနီၣ်က
 စၢ်သးအကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါဖူးတြူအါရံ၊ ၂၀၂၁ နံနံ သုးဟံးန့ဆူယံကီတါစိတါကမီဒီး ဆိတလဲကိးလီကွေအသးလ၊ ထံကီတါပတါ ပြးကီတါကကရ၊ (SAC) ဝံးအလီခံ ကီပယီအံကွေကဲထီတံထံကီတဘုလ၊ အဘုတံပဆူပမီးအီလ၊ သုးမီစီရီသ နူန့လီ၊ သုးမီစီရီတါဟံးန့ဆူယံကီတါစိတါကမီအံ၊ ဒုးအိအါထီတံကွေကီးတါသဘံသဘုလ၊ ကီပယီဒီတ ဘုညါအပူ၊ ဒ်အကဲထီတံကွေအသးဖဲ ၁၉၈၈ နံအခါအသိး ဖဲကမျါလ၊အထီဒါသုးမီစီရီလ၊အအိဖဲ ကီပယီကံးသး ဟီကဝီပူသုတဖု လဲးသုးအိကမ့ဆူကလုဒ်ဟီကဝီသုတဖုအပူ၊ ဒ်သိးကပံ့မိသကိးတါဒီး ကညီဒီက လုာ်စာဖိကရ၊ (KNU) ဒီး ကလုဒ်သုးဖိစုကဝဲကရူကရ၊အဂ၊သုတဖု လ၊တါပါဆ၊ထီဒါသကိးဝဲ သုးမီစီရီတဖု အံအဂီန့လီ၊

ကိုပယ်သုးမိစိရ်အံ၊ ဖိန်ဆူဉ်မၤတရီတပါပိာ်မုာ်ပိာ်မၤ ဒီး သူဝဲသွံဉ်ထံးမုာ်ခွါတၢ်မၤပယွဲအဂၤတဖၣ် လၢတၢ်လီၤသကုၤဆးဒး အိၣ်လံအနံၣ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလံအဃိ ပိာ်မုာ် ဒီး LGBTQIA+ တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်အါထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လုာ်အိၣ်နီၤခိသးသမူခွဲးယာ်ထဲသိးတုၤသိးတအိၣ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ ပုၤတဂၤအတၢ်ထံၣ်သံလၢပိာ်မုာ်ကဘၣ်မၤဟံၣ်ဃီတၢ်မၤလၢတအိၣ်ဒီးအဘူးအလဲဘၣ် ဒီး ကဘၣ်အိၣ်ဒီးဟူးသးအဃိ မၤစၢ်လီၤဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်တူၢ်န့ၣ်ခိၣ်ကဲလၢကခိၣ်ဆၢဒီးလဲၤခိဖျါဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်သးခဲအံၤခဲအံၤ ခိဖျါတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံာ်စိၤဘၣ်ထွဲဒီး သဝီဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၢ်ဖဲၣ်အပူၤအံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စံာ်စိၤတခါလၢအပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် သဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဒိၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤလီၤကျဲလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ် ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တပယုၣ်ဃီအဆၢကတီၢ်ဒၣ်လၢန့ၣ်လီၤ.

ဟိန်ခိန်ဂီ- ကီပယီသုးကဘီယူတၢ်ခးလီတၢ်, တၢ်ခးလီကျိဖးဒိန် ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်သးတဖၣ်
ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အီၤဃုာ်ဒီး တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအဘျီသ့ၣ်တဖၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ (လၢယ
နူၤအါရံၤ တုၤ လၢဒိၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၂၅ နံၣ်)

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအဆၢဒိတ်သ့ၣ်တဖၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်

အဆၢဒိတ် ၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်

စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ပုၤတၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ် ကလံာ်ထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်အါထီၣ်ဝဲဒီး ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲနီၤစိမုၢ်ဂ့ၤ ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး မၤပယွဲမုၢ်ဂ့ၤ ဒီဖျါတၢ်သ့ၣ်ကဘီယုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်, တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကျိဖးဒိၣ်, ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်မံၣ်ဖဲဒိၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုး သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယာ် လၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်အတၢ်ကဟုကယာ် ဒီး မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤစ့ၢ်ကီး ကိုတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီး ဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၢအတၢ် သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယီၤ အါဒၣ်တက့ၢ် ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိမုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကညီကီၢ် စဲၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢပုၤဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအနီၢ်က စၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အံၤဖဲ လါအိးကထိဘၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် လၢ ဘၢအ---သဝီ, ဖလူကရူၢ်, ကီးတရံးကီၢ်ဆၢၣ်, ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ် ရ့ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါအိးကထိဘၣ် ၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ပယီၤသုးခးလီၤဝဲကျိဖးဒိၣ် ၁၂၀ မမ တဖၣ်ဆူ ကို ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီး အကရၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတဘျီန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ မိၢ်ဖိဆဲးလၢအမံၤမုၢ် မၢ်စ--- တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မၢ်စ--- အံၤ အနီၢ်လၢအ စုတကပၤဘၣ်ဒိဝဲဒီးကျိဖးဒိၣ်ကွဲး ဖဲအလဲဒီးလဲမၤတၢ်လၢဘုးကျိးဝံၤ ကကွၢ်ဆူတၢ်ဘျီအိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အခါ ပဲကွၢ်အိၣ်ဘျီဝဲဖဲ ကျး တဖျါၣ်လၢအအိၣ်ဖဲ ဘၢအ--- သဝီအပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတဘျီန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဒီဖျါပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ် လၢကိုပူၤအယီၤ ဘၣ်ဟးဂီၤဝဲ ဘၢအ--- ကိုအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG (စုစု), လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိ (စုစု))

၂.၁. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲကမ့ၢ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဖဲတၢ်ဘျီအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်

- ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိမုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကမ့ၢ်အိၣ်ကဒုသးအဂီၢ် တၢ်လီၢ်အ ဘၣ်အဘၢလၢပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တအိၣ်နီတတီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဘျီအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၣ်ဒီဖျါဒီးဝဲ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ကဒုအဂီၢ် ဘၣ်ဃုာ်ထၢဝဲတၢ်လီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စုၤကတၢ် အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ပုၤလၢအဂီၢ်ဆဲးဘါစၢ် တကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အယီၤ ဒီး တၢ် စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအပၤဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤလီၤမၤကွံၣ်န့ၣ်အီၤအဘျီတဖၣ်အဘျီဒီး ဒ်န့ၣ်အသး ဒီဖျါကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုးဝဲတၢ်ဘျီအိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤလၢအဘျးဒီးတၢ်ဘျီအိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲအံၤခဲ အံၤအယီၤ ပိမုၢ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်မူဝဲလၢ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အတၢ်ကွီၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤ လီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိမုၢ်လၢ ဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤအကျါ အစုၤကတၢ် (၂၀) ဂၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်

ဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်ဒီး(၂) ဘျီန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အိၣ်ဒီး (၉၀) မျးကယၤလၢ KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ကဒုဝဲခဲအံၤအလီၤန့ၣ် တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အါဂၤဟံၣ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ခိဖျါကဘီယူၤ ဒီး ခြံတဖၣ် အတၢ်ဟဲဆုၣ်ကွၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် အတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ်, ပယီၤသုးဒုးယၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိးဒိၣ်လၢအဘူးဒီး တၢ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ပနၢ်ဟူဘၣ်စ့ၢ်ကိးကဘီယူၤဟဲယူၤဝဲၤဝီၤသီၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ် ကဘီယူၤမ့ဟဲလံၣ်ဒု ပဃုၤတဘျီဃီလီၤ. ခိဖျါလၢပပျံတၢ်ဖုး တၢ်အဃိ ပအိၣ်လၢပလီၤတဘျီလၢဘၣ်. ဖဲလၢပနၢ်ဟူကဘီယူၤဟဲသီၣ်တဘျီလၢလၢန့ၣ် ပကိးဖျါထီၣ်ပဒံၣ်ပဖိ ဒီး ပဃုၤလီၤ.”

မၢ်ဒၣ်---, မိၢ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျီဒဲၣ်ကီၢ်ရဲၣ်

- ခိဖျါတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ခိၣ်ဆၢ က့ၤဝဲ တၢ်မၤပျံမၤဖုးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒီး ဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုၤဝဲ တၢ်လီၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကတၢ်အလီၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအအိၣ်စီၤစုၤယံၤဒီး ပယီၤသုးမိၤစီၤရဲၤဟူးဂဲၤ ညီၣ်နီၤဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂.၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအဂီၢ် ဒီး တၢ်တြီတၢ်ဃာ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ

- ခိဖျါစုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်သဘျီ, တၢ်မၤပယွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် ဒီး ထံၣ်ကီၢ်သဲးတၢ်တဂၢ်တကျါသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပိၣ် မုၢ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုၤထီၣ်ကွၢ်လၢအဒူသဝီ, ပုၤတဝါအတၢ် အိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ, တၢ်ဒိသဒါကျိကျဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤစ့ၢ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်တဘၣ်လီၤဘၣ်စး ဟဲနးထီၣ် ဒီး တၢ်သူကသံၣ်မူၤဘျီးလၢပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဟဲအါထီၣ်ဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးအါမံၤအဃိ ဒုးအါထီၣ်သ့ၣ်ထံးမုၢ်ခွါ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟီၣ်လၢမုၢ်ပိၣ် ဒီး စုကဝဲၤကျိချံၣ်သ့ၣ်လၢတပိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢလီၤကဝီၤပူၤအဃိ ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲတၢ်သးပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၤဒီးဘၣ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤဝဲခဲအံၤခဲအံၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအဂီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢကက့ၤကွၢ်က့ၤအဟံၣ်အဃိ ဒီး အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢဒူသဝီပူၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၤစီၤရဲၤအတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအလီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢ တၢ်ကဖိၣ်တၢ်, ဒုးဃာ်ဒီးဃုဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဖဲတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစီၤရဲၤဟံးန့ၢ် ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ် ဝံၤအလီၤခံန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ပာ်လီၤအါထီၣ်အတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအ ဟူးဂဲၤလီၤကဝီၤအပူၤ ဒီး သမံသမိးကွၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခိၣ်ဂီၤ အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိၣ်ဃးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တြီတၢ်ဃာ်လီၤ ကဝီၤပုၤဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဝုၤဒ်အမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့တၢ်အံး ထွဲကွၢ်ထွဲ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၤခိၣ်သးသမူအဂီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၤစီၤရဲၤတၢ်ကူၣ်တရံးကျဲလၢအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအပူၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ခးလီၤကျိးဒိၣ်, ကဘီယူၤတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် ဒီး မ့ထံၣ်ခးသံတဘျီဃီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်တပယူၢ်ဃီလၢ လီၤကဝီၤပူၤတၢ်လဲၤထီၣ် က့ၤလီၤအဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤ ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤသဃုၤအီၤ အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဃးထီၣ်ဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အါဂၤ အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

“အခဲအံၤဒု ယဟးတဘျီဘၣ် နီၣ်ကီၢ်လီၤ. ယဘၣ်ယိၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ် (ပယီၤသး) ကဖိၣ်ယၤ. (...) ယတလဲၤဆဲးန့ၢ် ဘၣ် ယဖိၣ်ခါဆဲး အကသံၣ်ဒီသဒါနီတဘျီဒီးဘၣ်. ပုၤကွဲယၤလၢကလဲၤဒီးအီၤလၢ (တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါး မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆါ ဟံၣ် လၢတၢ်လီၤအဂၤတတီၤ) ဘၣ်ဆၣ်ယလဲၤတဘျီဘၣ်. ယဟးထီၣ်ဟးလီၤတဘျီဘၣ်နီၣ်ကီၢ်လီၤ.”

ဒီၤဝ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျဲးဒဝဲၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

၂.၃. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကျိၤကျဲတဖၣ်

- ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်မၤပယွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် ဒိၣ်ဒိၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်လံအနီၣ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလံဒၣ်လဲၣ် ဒီး မ့ၢ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်သန့ကုန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးပာ် ဆူၣ်အဂီၢ်အဘါ ဒီး အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တူၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကဲအကျိၤကျဲခိၣ်သ့ၣ်လၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ် ပိၣ်မုၢ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်မိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လၢ ကဟးဆဲး မ့တမ့ၢ် ကမၤစၢၤလီၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အနီၣ်က စၢ်အဂီၢ်, အဖိအလံအဂီၢ် ဒီး ပုၤအဂ့ၢ်အဂၤလၢအအိၣ်လၢပုၤတဝါပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ပၣ်ဃုၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ ကဒီသဒါဆီလီၤအသး, တၢ်ပာ်ဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အတၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်အဖိလၢ ဒီး ပုၤတဝါအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ် ထံးတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

ခီဖျိတၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် အိၣ်ဝဲတပယုၢ်ဃီအဃီ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ် ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီးတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအဂီၢ်ဒီး လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤ ဒီး တၢ်တြီ မၤတံၢ်တၢ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအဂီၢ် ဒီးတကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီ, ထံနီၣ်, တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၤ ဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝိတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃.၁. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တအိၣ်လၢကဖဲးတၢ်မၤတၢ်

- အါဒၣ်တက့ၢ် ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢ အအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသး သမူအခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဃီ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် လဲၤဝဲလၢအတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အ လီၤဒီး အစံာ်ပူၤတသ့လၢဘၣ်သတးဒီး အဝဲသ့ၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူကျိၤကျဲလီၤမၤကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်လၢ ဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်ဒီးအီၤလွံၢ်ပူၤအကျိၤသၢပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲအဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ် ဖဲးတၢ်မၤခွဲးယၢ်တအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်အဃီ အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်စုလၢလၢလီၣ်လီၣ်လၢ ကမၤပုၤဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.
- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အါဂၤ ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ တၢ်နီၤဖးတၢ်အဒုၣ်အဆၢလၢ ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဝဲ ဘၣ် ထွဲဒီး တၢ်တူၢ်လိၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ခွဲးယၢ်လၢတၢ်ဃုဖဲးဃုမၤအဂီၢ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

“မ့မ့ၢ်ယၤဒု အခဲအံၤန့ၢ် ယဘၣ်သးမၤတၢ်နီၣ်ကီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိယကဲပိၣ်မုၢ်အဃီ ပုၤတကီးယၤနီတဂၤဘၣ်.”

နီၣ်လ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒုပျာ်ယၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်

တကတီၢ်ဃီ ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ခီဖျိလၢဟံၣ်ဃီတဖျါအပူၤ ဟံၣ်ဃီမူဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဃီ ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ် တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဝဲတၢ်ယိးသ့ၣ်တဖၣ်အါန့ၢ်ပိၣ်ခွါခဲးန့ၣ်လီၤ. ဒ်လုၢ်လၢထူသန့အိၣ်တၢ်ပာ်လံအသး ပိၣ်မုၢ်လၢကညီကီၢ် စဲာ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ်ထဲပုၤလၢ အဘၣ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ခဲလၢလၢ ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဟံၣ်ဃီတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသး

သမ္မတအင်္ဂါ အဝဲသွန်ဘဉ်လဲဖဲလဲမဲစွဲကီး ဒီးလဲတင်မဲ မှတမ့ တင်လုအိဉ်နီဉ်ခိသးသမ္မတင်ဖဲတင်မဲအဂဲသွန်တဖဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ.

၃.၂. ပုဂံဝီတင်လိဉ်ဘဉ်တင်တိစၢမဲစၢ ဖဲဘဉ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့အဆၢကတီၢ်

- KHRG မဲတင်ထံဉ်လိဉ်သံကွၢ်ဒီးပိဉ်မုဉ်တဖဉ်အကျါ (၈၀) မျးကယၢပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ ဖဲဘဉ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢအဝဲသွန်တဒီးန့ဉ်ဘဉ် တင်အိဉ်တင်အိဉ်, ထံ ဒီး နီဉ်ကစၢတင်လိဉ်ဘဉ် တင်ဖိတင်လံးသွန်တဖဉ်ဘဉ်အဃိ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲဘဉ် တင်လုအိဉ်နီဉ်ခိသးသမ္မတင်ဂ့ၢ်ကိန့ဉ်လီၤ. အဲဒဉ်တက့ၢ် တချုးဃုာ်ဒီးဘဉ်အဆၢတီၢ် ကကတၢ် ကတီၢ်ဆိပာ်သးအဂီၢ် တင်ဆၢကတီၢ်တအိဉ်ဘဉ်အဃိ ပုဂံလိဉ်အိဉ်ကမ့ပိဉ်မုဉ်သွန်တဖဉ် ဃုာ်စိတင်အိဉ်တင်အိဉ် ဒီး တင်ပီးတင်လိတဖဉ်တချုးဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

“တၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိဉ်ကတၢ်လၢပဂီၢ်န့ဉ် ပကတဲလၢပတအိဉ်ဘဉ်အိဉ်ဘဉ်တၢ် လၢအဘဉ်ဘျးဘဉ်ဒါဘဉ်. ပတအိဉ်မုဘဉ်ဘဉ်ဘျးဘဉ်ဒါဘဉ်. ဖဲပဃုာ်အခါ ပတဃုာ်စိဃုာ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်.”

နီဉ်အဒ---, အိဉ်လၢ ဒုသထွဉ်ကီၢ်ရဲဉ်

- KHRG မဲတင်ထံဉ်လိဉ်သံကွၢ်ဒီးပိဉ်မုဉ်တဖဉ်အကျါ လွံပုသၢပူန့ဉ်ပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲဘဉ်ဝဲ တင်အိဉ်ကဒုဂီၢ်ဟံဉ်ဃိတၢ်ဂ့ၢ်ကိ ဒီး တင်အိဉ်ဆိးအိဉ်အိဉ်လီၤကျဲတဂ့ၢ်ဘဉ်အဃိ တင်သွန်တဖဉ်အံၤ ဒုးအါထီဉ်ဝဲ တင်လုအိဉ်နီဉ်ခိသးသမ္မ တင်ဂ့ၢ်ကိအဂဲသွန်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. သဝီဖိလၢ အဃုာ်အိဉ်ကမ့လၢပုၢ်လၢကျါ ဒီး လုပုၤသွန်တဖဉ် အဲဒဉ်တၢ်တက့ၢ်ဘဉ်မဲလၢဟီဉ်ခိဉ်လီၤ ဒီး အဲဒဉ်တၢ်ဘျးအဝဲသွန် အဒဲ မှတမ့ တင်ခိဉ်ဒုးတအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤ ဘဉ်တၢ်ဒီးန့ဉ်အိဉ်ဖဲ လါဒိဉ်စဲဘဉ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံဉ် ဖဲပုၤတၢ်လီၤတတီၤ, အလူကရူၢ်, ကွဲးထီဉ်ကီၢ်ဆၢဉ်, ဒုသထွဉ်ကီၢ်ရဲဉ် အပူၤန့ဉ်လီၤ. ဖဲလါဒိဉ်စဲဘဉ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံဉ် ကဘဉ်ဖဲ ဟါလီၤခီ ၂:၀၀ နံဉ်ရံဉ်အဆၢကတီၢ်န့ဉ် ပယီၤသုးခးလီၤကျဲဖးဒိဉ် ၁၂၀ မမ လၢ သဝီပူၤ ဃုာ်ဒီး ဘမ--- သဝီဖဲ အလူကရူၢ်ပူၤန့ဉ်လီၤ. ကျဲဖးဒိဉ်ချဲတနီၤ လီၤတၢ်သုးဖးဖဲ အမ--- သဝီပူၤအဃိ ဘဉ်သံသဝီဖဲ (၂) ဂၤ ဒီး ဘဉ်ဒိ (၁) ဂၤန့ဉ်လီၤ. ဖဲန့ဉ်အဆၢကတီၢ် ဟီဉ်ကဝီပူၤ တၢ်ဒုးကဲထီဉ်သးတအိဉ်နီတတီၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ဒီဖျါလၢပယီၤသုးခးလီၤကျဲဖးဒိဉ်ဒိအံၤအဃိ သဝီလၢအလူကရူၢ်ပူၤ (၁၀) ဖျါဘဉ်ဃုာ်ထီဉ်ကွံာ်လၢ အဒုသဝီပူၤန့ဉ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤ လဲၤဃုာ်ဆူပုၢ်ပူၤ, တနီၤလဲၤဃုာ်ဆူသီခါဖျဉ် ဒီး တနီၤလဲၤဃုာ်ဆူ အရီဘဉ်ကျိးပူၤန့ဉ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့

အလီၢ် တင်အိဉ်တင်အိဉ် ဒီး ကသံဉ်ကသီ တအိဉ်လၢလၢလိဉ်လိဉ်ဘဉ်အဃိ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲဘဉ်ဝဲ တၢ်ကီတၢ်ခဲသွန်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲ ပိဉ်မုဉ်လၢအဘဉ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့သွန်တဖဉ်အံၤ ဃုာ်အိဉ်ကမ့လၢပုၢ်လၢအလီၢ် ဒီး အဝဲသွန်ဘဉ်မဲလၢဟီဉ်ခိဉ်လီၤဒီး အဲဒဉ်တၢ်တက့ၢ် အဝဲသွန်ဟံဉ်ဃိ တင်အိဉ်ကဒုလီၤအဂီၢ် တင်သွန်ထီဉ်တအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိ)

- သဝီဖိလၢ အဘဉ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့တနီၤ ဒီးန့ဉ်ဘဉ်တၢ်တိစၢမဲစၢဘဉ်ဆၢ KHRG မဲတင်ထံဉ်လိဉ်သံကွၢ်ဒီး ပိဉ်မုဉ်တဖဉ်အကျါအဂဲပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ တၢ်မဲစၢသွန်တဖဉ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢအလီဉ်ဘဉ် ဒီး ပိဉ်မုဉ်လၢအဘဉ်ဃုာ်

အိပ်ကမ့်လာပျံပူ၊ ဒီး လုပူသ့တဖန် ညီနီတဒီးနီဘန်တင်တိစၤမၤစၤဘန် ခိဖျါလာတၢ်ဃုၢ်မံးဖျါးအလီၢ် ဒ်အံၤ သ့တဖန်န့ၣ် အိပ်လာတၢ်ဒုၣ်စၤယံၤ၊ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤကီၤခဲ ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၃.၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိးသးသမူအဂီၢ်လီၢ်ကဝီၤဒူသဝီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်

- ပုလဲဘက်တံထိုင်လိာ်သံကွာ်အီၤ သၢပူအကျါခံပူန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကျါကျဲ လီၤဆီလိာ်သးကလုာ်ကလုာ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤလိာ်သးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်ကူတၢ်သိး, ဃုအိၣ်ဃၢအိၣ်တၢ်လၢပှၢ်ပူၤ, တၢ်ဟံးလီၢ်ဆိကျိၣ်စ့ လၢပုၤဂၤအအိၣ်ဒ်သိးကပူၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆင့် ၄. တင်အိန်ဆူအိန်ချဲ့ ဒီး ဆူအိန်ချဲ့တင်အံးထွဲကွဲထွဲ

ပယီသုးမိစီရီထီၣ်ဒုးလီၤကဝီသဝီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဃီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံးထံးဟီၣ်ကဝီပူၤ ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆါၣ်မံာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အါထီၣ် ဒီး လိာ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲလၢအရူဒိၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပယီသုးမိစီရီခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒီး ကဘီယူဟဲခးလီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဒိဟးဂီၤတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒးဒီး တၢ်ဆါဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်မူနးနးဖှီၣ်ဖှီၣ် ဒီး တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤ တၢ်တဆူၣ်တချ့အါ, ကသံၣ်ကသီတအိၣ်, ဆူၣ်ချ့ပှၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်စ့ၤ, တၢ်ကွၢ်ထွဲဟုးသးမိၢ်ဒါဖိဆံးတလၢတလီၣ်ဒီး ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဆွဲကဆွဲတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပိာ်မုၢ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပှၤမိၢ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၁. ပုလီအိန်ကမ္ပိုပိန်မုန်တဖန်အတၢ်အိန်ဆူအိန်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီ

- ဆူင်ချူတၢ်ကွၢ်ထွဲအလီၢ်အိၣ်ယံၤဒီးတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်သဝီဖိတဖၣ်လၢ၊ အိၣ်တဆူၣ်တချူဘၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢကရဲၣ်ကျဲၤဘျါၣ်ၣ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ် ဒီး ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကသံၣ်တၢ်ကူစၢၤယါဘျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤတဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢ၊ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ညီန့ၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ဃၢ်, တီးကွ့, တၢ်ကီၢ်ထီၣ်, တၢ်ဘၣ်သမုၢ်, ကူး, ကဆဲ, ခိၣ်သၣ်ဃံဆါ, ဘ့ၣ်သး, တၢ်ဟၢဖၤလူ, ကဖုတၢ်ဆါ ဒီး ဟၢဖၤဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ညီန့ၢ်တၢ်ကူစၢၤယါဘျါအီၤန့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢတၢ်အိၣ်သးတဂၢ်တကျါၤဘၣ်အဃိ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချူတၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲ, ထံကဆိ ဒီး တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါအဂီၢ် ကီခဲဝဲအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အါတီၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပုၤကျါ ဒီး တၢ်လီၤလၢပုၤဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်အါတလၢအလီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ယွၤလီၤလၢထံကျိပူၤအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါရၤလီၤအသးအါထီၣ် ဒီး ဆူၣ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၤတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီတဖၣ်တဂ့ၤဘၣ်အဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢဆူၣ်ချူအဂီၢ် ဒီး ရၤလီၤအါထီၣ်တၢ်ဆူးဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ဂၢ်လိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်သ့ညီအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အခါ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် လၢကကွၢ်ထွဲကတီၤလီၤအနီၢ်ကစၢ်ပိာ်မုၢ်လုၢ်လၢ်ဟဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ပိာ်မုၢ်လုၢ်လၢ်ဟဲအဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤလၢအဘၣ်ဘၢ, တၢ်ကဆဲကဆိဒီး တၢ်ကွၢ်ထွဲကတီၤလုၢ်လၢ် တၢ်ပီးတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ လၢလီၢ်လီၢ်ဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဘၣ်ကဆဲကဆိ ဒီး သူးသ့ၣ်လၢကပီၤအဂီၢ် ကီခဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ပိၣ်မုၢ်တနီၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဘၣ်ဟးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢတကပၤအိၣ်. အဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢတဟဲဘၣ်ဘျီး ဘၣ်ဒါဘၣ်. (...) ပိၣ်မုၢ်အိၣ်တဂၤ အလုၢ်လၢဟဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး ဘၣ်ဃုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဒ်အံၤအဃိ အဝဲသးဘၣ်ဒ်နီၢ်ကီၢ်လီၤ. အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလုၢ်လၢဟဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး နီၢ်သးဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအဃိ အဝဲဘူးကသံဘၣ်သးညါ. (...) အဝဲလဲၤဒီးကွၢ်အသး လၢ တၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ်အံၤတလီၤမၤဘၣ် မ့ၢ်လၢအလုၢ်လၢသ့ၣ်ထံတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်အိၣ်တခါ ခါအဃိ.”

နီၢ်လ---, ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒုပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရဲၣ်

၄.၂. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဘၣ်ဟးဒီးတၢ်ဒီးနီၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်

- ခီဖျိလၢပယီၤသးမိၤစိရဲၤ ထီၣ်ဒုးနီၤစိ ဒီး ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး ဆူၣ်ချ့တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလီၢ်အကျဲတဖၣ်အဃိ တၢ်ဆါဟံၣ် ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒး တဖၣ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဝဲတကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်အံၤ ပညိၣ်ဝဲဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီ ပယီၤသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီး တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တဖၣ်အဃိ ကဒီးနီၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဟုက ယၢ်အဂီၢ်ကဲထီၣ်တၢ်တၢ်အဂၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိၣ်မုၢ်တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ဘၣ်ဟးဆွဲးတၢ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤ. ခီဖျိဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ. အတၢ်ကီၤ တၢ်ခဲ ဒီး ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲနးဒိၣ်ထီၣ် ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကျိၣ်စ့အတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤလၢတၢ်ကမၤနီၢ်ဝဲ ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဝဲတၢ်ယိးဖးဒိၣ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ် အိၣ်စ့ၤ မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဝဲဘၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် လၢ အဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ တၢ်ဘၣ်ဟး တၢ်ကူၤစါယါဘျီအတၢ်လၢ်ဘျီလၢ်စ့ၤတဖၣ် ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤလၢကဒီးကူၤ စါယါဘျီသး ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သကၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးနီၢ်အံၤ ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၃ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၢ်လၢအဘူးဒီး ဘဘ---သဝီ, ဘုအါဒါကရူၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်န့ၣ် ခီဖျိပယီၤသးအကတီၢ်ယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ဘၣ်ဒိဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အကျိၣ်ပၣ်ဃုၢ်ဒီးပိၣ်မုၢ်တဂၤလၢအအိၣ်လၢ ဘဘ---သဝီ န့ၣ်လီၤ. တၢ် ဂီၤအံၤပၢ်ဖျါဝဲ ပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဒိတဂၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ယိးအံၤလၢစုၢ်ပူၤ လၢဘၣ်တၢ်ဘျီလီၤအံၤလၢဝဲထီၣ်ခူၣ်အလီၢ် ဒ်လီၢ်ကဝီၤဒုသဝီအပူၤ သဝီဖိတဖၣ်မၤညီနီၢ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ. ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO) ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအအိၣ်လၢဘၣ်ဘၢ သးရဲၣ်အသးဒု (၂) အဖီလၢတဖၣ် ကွၢ်ထွဲကူၤစါယါဘျီဆီနီၢ်ဝဲ သဝီဖိလၢဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် တချုးတၢ်လဲၤဆုၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆူ ဘဝ--- ကသံၣ်ဒးလၢအအိၣ်ဖဲ ဃိၣ်လိာ်ကျိၣ်နီၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိကမ့ၢ်ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတအိၣ်ဘူး ဖဲန့ၣ်ဘၣ်အဃိ ပုၤဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တူၢ်ဝဲတၢ်ဆါဒိတနုၤ တုၤလၢ မုၢ်ဆူၣ်ထီၣ်တနုၤဂီၤနီၢ်လီၤ. လၢလီၢ်ခဲတနုၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဆဲးကျိးဝဲ လီၢ်ကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဒီးနီၢ်ဘၣ်ဝဲကသံၣ်အိၣ်ဒီး ကသံၣ်

ဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်ယူၤဟဲခးလီၤတၢ် ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ သဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲ ဘုအါဒါကရူၢ်ပူၤ သ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပလီၢ်သ့ၣ်ပလီၢ်သးအပူၤထီၣ် ဒီး ပျံၤဝဲလၢကတီၢ်ယူၤကဟဲခးလီၤကဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိအိၣ်အါဂၤ ဃုၢ်ထီၣ် ကွၢ်လၢအဟံၣ်အဃိ ဒီး လဲၤဃုၢ်အိၣ်ကဒုလၢပုၤဒီး ထံခဲကွၢ်စိးသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဃုၢ်ပူၤဖျဲးအသးလၢ ပယီၤသးအတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် လၢခါဆူၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိ)

- ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၣ်အါဂၤ ပၢ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ် အလီၤတၢ်အိၣ်လၢ လၢလီၤလိာ်ဘၣ်အဃိ ပုၤလၢအိၣ်လၢ တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ် ဝဲဒီး ကသံၣ် ကသီတကူတလၢန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ပုၤပူၤအဆၢကတီၢ် တၢ်ဒုးအိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ် အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟု ကယၢ်လၢအလိာ်ဝဲဒၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကသံၣ်ကသီ, ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒၢတၢ်ဆါလၢဖိသ့ၣ်အိၣ်ဖျါသီသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်, ပုၤကွၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးကံၢ်စီလၢပုၤ ဒီး တၢ်ကဆဲကဆီတအိၣ်ဘၣ်အဃိ တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်အိၣ်ဝဲအါလၢ မိၢ်ဒီးဖိခဲလၢတၢ်ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးဟုးသးအဆၢကတီၢ် အရူၤဒိၣ်ဝဲလၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါ လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၣ်အါဂၤပၢ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤမိၢ်ဒါလၢအိၣ်လၢတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤသ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်ကျဲးစးသပုၤပုၤ ဒ်သီးကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ကူကူလၢလၢ လၢတနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်အဃိ ကဲထီၣ်ဝဲတၢ် ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢအလိာ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး မိၢ်လၢအဘၣ်ဃုၢ် အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘျီလၢအဖိတဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢလၢပုၤပုၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၃. ကျိကျဲလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢအရူၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- လီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်ကရၢ ဒ်အမ့ၢ် KDHW ဒီး ထၢၣ်ဝဲချၢဆူၣ်ချ့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရူၢ် (BPHWT) သ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ဟ့ၣ်ဝဲကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီန့ၣ် တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကညီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဝဲဒါး (KORD), CIDKP, ဒီး KWO သ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ဝဲတၢ် အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်အိၣ်ကဒုအပီးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. KWO ဒီး KDHW ဟ့ၣ်ဝဲ မိၢ်ဒီးဖိ သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဆီထွဲ မၤစၢၤလီၤဆီဘၣ်ဆၢၣ် တဘျီတခီၣ် တၢ်ကရၢကရိအဂၤ မ့တမ့ၢ် ကရူၢ်ကရၢအဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤဆီထွဲမၤစၢၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် ခီဖျါကျိၣ်စ့တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤတလၢတ ပုၤ, တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ဆၢၣ်ထီၣ်ဆၢၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂွၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ တၢ် ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် တန့ၢ်ကိးဆၢကိးကတီၢ်ဒီးဘၣ် ဒီး ညီန့ၢ်န့ၣ်တလၢတလိာ်ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၅. ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်သးဒီးပုၤတၢ်တၢ်ရူၤလိာ်ဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်မုၢ် ဆိးပၤ

ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးဝဲဒၣ် တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တကးဒီးဘၣ် တၢ်တၢ်တၢ်အက လုာ်ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် ဘၣ်ပၢ်တုာ်ကွၢ်အဟံၣ်အဃိ တကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ အဝဲသ့ၣ်တပူၤဖျဲးဒီးလၢ ပယီၤသုးမိၢ်စိရိၤအတၢ်မၤပျံၤ မၤဖုးထီၣ်ရိၤအံၤဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၁ သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ကီခဲဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါ တၢ်ထီၣ်ဒုး ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်

- ဖဲတၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ် လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤတဖၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် တဲဖျါထီၣ်အါကတၢ်တခါန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၄၁) ခါအပူၤန့ၣ် တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအိၣ်ဖျါထီၣ် ဝဲ (၂၀၆) ဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ခဲလၢအပူၤန့ၣ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပၢ်ဖျါဝဲ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလီၤလီၤဆီဆီတ ခါလၢအမ့ၢ် ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲနီၢ်စံၣ်နီၢ်စီၤဒီး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိာ်လီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ် မုၢ်လၢတၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအိၣ် (၈၀) မျးကယၢ်ဃုာ်ဃုာ်န့ၣ် တဲဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲပယီၤသုးကဘီ ယူၤခးလီၤတၢ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိဖုးဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤအံၤဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အိၤဖဲ လၢအူၤဖျၢၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် ဖဲ စဘ--- သဝီ, အိ
ဖးဖးဒိၣ်ကရူၢ်, ကိးတရံးကီၢ်ဆၣ်, ဒူပျၢၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢ
အူၤဖျၢၣ် ၁၃ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးခးလီၤဝဲကျိၤဖးဒိၣ်ဆူ စဘ--
- သဝီ အဃိ ကျိၤတဖၣ်သံ ဒီး သဝီဖိအဟံၣ်တဖၣ် ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤဝဲဒၣ်
န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိတၢ်ခးလီၤကျိၤဖးဒိၣ်အံၤအဃိ သဝီဖိတၢ်စုလီၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အဂူၤ
အဂၤဒဲအမ့ၢ် ထူ, ကျိၣ်စု ဒီး သိလုၣ်ယီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်
လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤပာ်ဖျါဝဲ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုၢ်န့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤလၢအ
အိၣ်ဖဲဟံၣ်တဖျါအဖီလၢ ဖဲပယီၤသးခးလီၤတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
ဖဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တဲသကိးတၢ်ပျံတၢ်ဖုးလၢ အဝဲသ့ၣ်လဲၤဒီဖျိဘၣ်တ
ဖၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ယၢၤထီၣ်ကဒါက့ၤ တၢ်ခးလီၤတၢ်ဒိသိးအံၤသ့ၣ်
တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

- ပိာ်မုၢ်လၢအဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဘူးဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၢၤကဲထီၣ်အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢတၢ်ခးလိာ်သး
သီၣ်သဲတဖၣ် ဒုးကဲထီၣ်အဝဲသ့ၣ် သးအတၢ်ပျံတၢ်ဖုးထီၣ်ရီၤ ဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ နီၤသး
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢကတီၢ်ယံာ် ဒဲအမ့ၢ် တၢ်ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်တူၢ်ဘၣ်သးတၢ်ဃၢတၢ်စံာ်အတၢ်
ဆါ, တၢ်သးဟးဂီၤ ဒီး သးတၢ်ပျံတၢ်ဖုးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် ဒီဖျိကီဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကဃုၢ်ပူၤဖျဲးအသးလၢ
တၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.
- ဒီဖျိတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် ညီၣ်နီၤကဲထီၣ်သးလၢမုၢ်နီၤအဃိ သဝီဖိအါတက့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ပလီၢ်သ့ၣ်ပလီၢ်သးဒီး အဝဲ
သ့ၣ်မံဘၣ်ဝဲတဘျဲဘၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယိာ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးလၢ ကမံသပူၤဘၣ်အသးလၢမုၢ်နီၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်လၢတၢ်
ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအကျါသၢပူၤတပူၤဘျဲန့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ဝဲဒီး တၢ်မံအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢပယီၤသးခးအတၢ်မၤဟးဂီၤဝဲဟံၣ်ဃီဒီး ပုၤတၢ်ဝါ
အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုး ဒီး တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒိသးဘၣ်ဒိလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်တူၢ်ဘၣ်ညီၣ်နီၤတဖၣ်လၢ ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါ
ထီၣ်ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်အုးသးအုးဒီဖျိတၢ်သးသယုာ်ဘၣ်ဟံၣ်ဃီန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် က့ၤကဒါလၢအဟံၣ်အဃိ
တန့ၢ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတဘျဲဘျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ် တၢ်မၤဆါပယွဲတပျါတပျါ
သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တလီၢ်လီၢ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒဲအမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်လီၤဘျဲသးလီၤဘျဲ
ဒီးဒဲန့ၣ်အသး တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်အိၣ်သဒါ လၢအဝဲသ့ၣ်ဂီၢ်တအိၣ်နီတပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဒီဖျိတၢ်သဘံၣ်သဘၣ်ကဲထီၣ်သးလၢအယံာ်အထၢ, တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်
ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် နီၤသးအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ
ကဲထီၣ်သးသက့ဆးဒးလၢပုၤတၢ်ဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၅.၂. တၢ်ထီၣ်ဒုးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်

- ဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး ဘူးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သံမ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်ဒိမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ပုၤတၢ်ဝါဒိတဖုအနီၢ်
သး ဒီး ပုၤတၢ်ဝါတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်နးနးကလဲာ် ဒဲအမ့ၢ်
တၢ်ဘၣ်မိာ်ဘၣ်မး ဒီး တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်အကျါတဂၤမ့ၢ်တအိၣ်မူလၢဘၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်
ဝဲ သးအတၢ်ဆီၣ်သနး ဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူ အတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျိတၢ်ကဲထီၣ်သးဒဲအံၤန့ၣ် ညီၣ်နီၤဘၣ်ဒိ
ဝဲဟံၣ်ဖိဃီဖိကျိၣ်စုအတၢ်အိၣ်သးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ပလီၤဆိအီၤ တချုးလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တဘျီတခါၣ် ဃုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲဆူတၢ်လီၤအဂၤတလိၣ်ဃီန့ၣ်ဝဲသန့က့ၢ် ညီန့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအသးလၢတၢ်တတိၣ်သ့ၣ်ပာ်သးအပူၤအဃိ ဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဒီးအံၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒီး တၢ်သ့ၣ်ကိာ်သးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်ညါထွဲဝဲ အဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢအဃိလီၤဖးဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၅.၃. တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢပုၤတဝါဒိတဖုအဖီခိၣ်

- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်လီၤဖးလိာ်အသးတဂၤဒီးတဂၤ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအတၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဒီး မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢထူသန့အတၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဝါအတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖး ဒီး တၢ်ကမၤစၢၤလိာ်သးကျိၤကျဲတအိၣ်လၢဘၣ်အဃိ တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုး ဒီး တၢ်သယုာ်သညါအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်တနီၤပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အါဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသုးကတုာ်လီၤဝဲမ့ၢ်ပိာ် လၢပုၤပာ်ဖျါထီၣ်သးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဟးဆွဲးဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်သးအါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဒီး တမၤသီၣ်မၤသဲတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤမၤဝဲပုၤတဝါဘျီနီၤပွဲၤဒီးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအကျါသၢပူၤတပူၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲကဘီယုၤတၢ်ဟဲးလီၤတၢ်ဒီး တၢ်ခဲးလီၤကျိၤဖးဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ ဒီး တၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကလဲၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤဒီးမ့တမ့ၢ် ကရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤဒီးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤ (၇၅) မျးကယၤန့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒ်သိးအဖိကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါပယီၤသုးအတၢ်ခဲးလီၤနီၤစၢၤတၢ်လၢကွၢ်ဖိခိၣ် မ့တမ့ၢ် ပညိၣ်ခဲးလီၤဝဲကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးဆုၢ်အဖိလၢကွၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့ၢ် ဆုၢ်ဝဲတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်အါဂၤစံးဝဲဒၣ်လၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ အတၢ်အိၣ်မူဟဲးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါလီၤတၢ်ဝဲဒၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ် မ့တမ့ၢ် ပိာ်မုၢ်အဂၤလၢအသ့ၣ်ညါဝဲတဖၣ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢပိာ်မုၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၄. ကျိၤကျဲလၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလၢကမၤစၢၤဝဲ နီၢ်သး ဒီး ပုၤတဝါတၢ်ရူၤလိာ်သးတၢ်ဆိၣ်သနးတဖၣ်

- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲပယီၤသုးဟဲးလီၤတၢ် ဒီး ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့ၢ် ပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် သ့ဝဲကျိၤကျဲအါဘိဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ် အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကျိၤကျဲခိၣ်သ့ၣ်အကျါတဘီလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်သးဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤဝဲ အဝဲသ့ၣ်နီၢ်သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၤကျဲအရူၤဒိၣ်အဂၤတဘီလၢ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလီၤလီၤဆိဆိတခါမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်လိာ်သး ဒီး ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်လဲၤခီဖျါဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကယုထံၣ်န့ၣ်ကျိၤကျဲလၢ ကမၤစၢၤလိာ်သးကဒဲကဒဲဒီး တဘျီတခါန့ၣ် ဒ်သိးကယုထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဘျီကျဲကျဲတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢလိာ်သးကဒဲကဒဲ. ပတဲလိာ်ပသးတၢ်ဒီးတၢ် လၢပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသး. တၢ်အံၤန့ၣ် တမ့ၢ်လၢက ကဲထီၣ်အသးထဲတသီဇီၤဘၣ်. ကကဲထီၣ်ဝဲအသး လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်ညါ. တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ထီၣ်က့ၤဘၣ်တစုဒု ပက ဆဲးန့ၢ်ဟူၣ်ဒီးကျိၣ်သီၣ်. အဃိန့ၣ် ပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသးလီၤ.”

နီၣ်စ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ တီၢ်အူၤကီၢ်ရဲၣ်

- ပိာ်မုၢ်တနီၤ ဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲနီၢ်သးဂံၢ်ဘၢ ခီဖျါလၢတၢ်ထုကဖၣ်, လဲၤမၤလိတၢ်လၢလံာ်စီဆုံကွီ, ကန့ၣ်ဝဲနီၢ်သးအတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလီၤ မ့တမ့ၢ် သီခါအတၢ်သိၣ်လီၤသီလီၤတဖၣ် လၢကလံၤကျါ (အိၤလဲ) ပုၤ, မၤလိသးလၢ တၢ်ကီၤသ့ၣ်ကီၤသး ဒီး သူတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၆. တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲ တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး တၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢခါဆူမဲၣ်ညါ

- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤခဲလၢာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီး တၢ်မုၢ်လၢတီၢ်ပာ်ခါဆူမဲၣ်ညါလၢအဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်, အဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်, အပုၤတဝါအဂီၢ် ဒီး အထံအကီၢ်အ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤ အါန့ၢ်ဒီးလွံၢ်ပုၤသၢပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါဝဲအတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ အသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်အဟံၣ်အဃီဒီး မုၢ်လၢဝဲလၢကက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢအဟံၣ် ဒီး အိၣ်မူဘၣ်က့ၤပုၤဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်တီတၢ်တြၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်သုးမီၤစီရိၤသန့န့ၣ်လီၤ. ပုၤ တနီၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်တီစၢ်မၤစၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ် ခီဖျါတၢ်မၤဆါမၤအါမၤသီ လၢကဲထီၣ်တၢ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးထံၣ်အါထီၣ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပိာ်မုၢ်အဂီၢ် ဒီး မုၢ်ခွါတၢ်ထဲသီးတုၤသီးလၢခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.
- လၢခံကတၢ်န့ၣ် ပိာ်မုၢ်အါဂၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ ဒ်ပယီၤသုးမီၤစီရိၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်မၤတ့ၢ်ဝဲအသီး အလီၤအိၣ်ဝဲလၢတၢ်က ဘၣ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တနီၤထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အပုၤတဝါ အိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဘၣ်ဟံးထီၣ် ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး လိာ်ဘၢလိာ်ကွီၢ်ဝဲပယီၤသုးမီၤစီရိၤ ခီဖျါကွီၢ်မ့ၢ်လၢအမၤကမၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်လၢ ယဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ. ဒ်န့ၣ်အ သီး ယအဲၣ်ဒီးစ့ၢ်ကီးလၢ ပကဟးထီၣ်က့ၤလီၤဘၣ် ဒီး ဖိးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ဟံၣ်ဖိ ဃီဖိကီးဒူၣ်ဒဲး လုၢ်အိၣ်ဘၣ်အနီၢ်ခိၣ်သးသမူလၢတၢ်ဘီၣ်တၢ်ညီအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ပ ဝဲကီးဂၤဒဲး အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢလီၤလီၤ ဒီး အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ.”

မၣ်ခ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျးဒဝဲၢ်ကီၢ်ရဲၣ်

တၢ်ကတိၤကျၢ်တံာ်

- ဖဲ ၂၀၂၄ နံာ် ဒီး ၂၀၂၅ နံာ် တၢ်ပာ်ဖျါအဆၢကတိၤဒီတကတိၤအပူၤအံၤ ပယီၤသးမိၤစီရိၤအတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ် တၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ်အယံ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဟဲအထီၣ်ဝဲသကုၤဆးဒးလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ဒီတဘျီညါအပူၤဒီး တၢ်အံၤမၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်မၤဘၣ်ဒိဒွဲးယာ်လၢ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိ ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်တၢ်လဲၤဝဲလၢ တၢ်သဘၣ်သဘျီအဆၢကတိၤန့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျိတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်န့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢ တၢ်ခးလီၤနီၤစီတၢ် မ့တမ့ၢ်တၢ်ခးလီၤတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လီၤလီၤအယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုာ်ထီၣ်ကွၢ်လၢ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤပျံၤအလီၤ ဒီး သးအသးဆူတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤပျံၤလီၤလၢအဂၤတတီၤ ဒီးတၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တၢ်အသိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဘၣ်ထွဲဒီးပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် နၢ်ပာ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲန့ၣ်အသိး လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကီးဝဲ နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ထီၣ်ရီၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်သးဖဲ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအလီၤခဲ တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ အတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲအဂၤအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးနးကလဲာ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်န့ၣ် ညီၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်အသးခီဖျိလၢ ကီၢ်ပယီၤသးအတၢ်မၤကမၢ်ဝဲ ထံဂုၤကီၢ်ဂုၤပုၤဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအသဲစးတၢ်ဘျီ ပာ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကဘီယူၤ, တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်, ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးတပျီၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ညီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤ, တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, ဟံာ်ဃီတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤ ဃုာ်ဒီး ကမျၢၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂုၤကီၢ်ဒီး လၢတၢ်အံၤအယံ ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဖၣ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်အဟံာ်အယံ ဒ်သိး ကဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်ပူၤဖျဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်မၤတပျီၤတပျီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တလၢတၢ်ဒီး တၢ်ဂံၢ်ဆံးဘါစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတိၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂုၤကီၢ်ထီရီၤ လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျိပယီၤသးအတၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ် ဒီး အတၢ်မၤဆါပယွဲအဂၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မၤဃံးဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယာ် လၢကလဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲ ဒီး တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကလဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူခွဲးယာ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်လိာ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲန့ၣ်အသိး တၢ်မၤပယွဲတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကလဲၤဆူလုာ်လၢထူသနူ ဒီး ပုၤတၢ်ဘျီဒီးပွဲဒီးသ့ၣ်တဖၣ်အယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢဘၣ်.
- ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤကမၢ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီကွီၢ်မုာ်သဲစးတၢ်ဘျီ (ICL) ဒီး အပတီၢ်တုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးလၢဒုးယၢကွီၢ်မုာ် ဒီး ကွီၢ်မုာ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိနူဆၢၣ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသးအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲ လၢအကဲထီၣ်သးတလီၢ်လီၤလၢတၢ်လီၤသကုၤဆးဒးဒီး ကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲ ဒ်သိး ကမၤဃံးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ဝဲန့ၣ် တမ့ၢ်ဟဲခီဖျိထဲလၢ စုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘျီ ထဲတခါခါအယံဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခါဟဲကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးအသးခီဖျိ လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ဒီး တၢ်မၤဆါမၤပယွဲအတၢ်အိၣ်မူခဲအံၤခဲအံၤ လၢထံၣ်စိကွၢ်ဖျါဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်မုာ်လဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ခဲ ဒီး တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအမၤဆါဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့ အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဒီးဝဲအတၢ်တူၢ်နီၢ်ခိၣ်ကဲလၢအဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိကျဲလၢအသ့ဝဲဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၢ်လိာ်သးတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤသန့သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ယၢၤတဆံးတက့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်

စွဲကိစ္စအသေး ဒ်သိးကပ်ဆူဒ်အသေးဒီးအိဉ်မူဝဲဆူညါကန့ၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲဉ်ဂ့ၤဂ့ၤ ကျိၤကျဲၤလၢအဝဲသ့ဒ်သ့ဝဲ ဒ်သိးဆဲးအိဉ်မူဝဲကန့ၣ်ကသ့အံၤ တၢ်နၢ်ပၢ်အိၣ်ဒ် တၢ်အိဉ်မူလၢအပွဲၤဒီးသူးသ့ဒ်လၢကပီၤ, ခွဲးယၢ်လၢပွဲၤဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးထီဉ်လၢတၢ်ဆီဉ်တံၢ်မၤန့ၣ်တသ့ဘဉ်.

“ယသွာ်နီၣ်ဘၣ်ယဟံၣ်ဒီး ယသဝီ. အပူၤကွံာ်န့ၣ် ပအိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ, ပမၤဘၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘၢတူၣ်ဒီးပွဲၤ
ဒီးသွာ်တဖၣ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤ ဒီး ပဟံၣ်ပူၤန့ၣ်ပွဲၤဝဲဒီး ဖိသၣ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအကလုာ်လီၤ. ပသွာ်နီၣ်ဘၣ် ပဟံၣ် ဒီး ပသ
ဝီ. ခဲအံၤဒုပဟံၣ်ပဃီသွာ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်တၢ်သယုာ်သညီက့ၤဝဲဒၣ် ဒီး ပသွာ်နီၣ်ဘၣ် တၢ်ကိးမံၤဒဲးလၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.”

နီအထ---, ပှလီအိန်ကမုံလ၊ ဒုသထူဉ်ကီရေဉ်

တၢ်တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နဒါအံၤဖဲ လၢမးရှး ၃၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၤတတိၤလၢအဘူးဒီး ဖၣ်ပူၣ်ဝဲၣ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ် ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤဝဲအံၤပၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုၢ်လၢအခိၣ်စိာ်ဃုာ်ဒီးအဖိဆံးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျါလၢ ကီၢ်ပယီၤသးကဘီ ယူၤဟဲခးလီၤတၢ်ဖဲဖၣ်ပူၣ်ဝဲၣ် အက--- သီခါဖျဉ်ကရၢၢ်သဝီဖိတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကဒုလီၤတတိၤအံၤအဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပယီၤသးတၢ်ထီၣ်ဒုးအဃိ သဝီဖိဃုာ်ဒီး ပိာ်မုၢ်ဒီးဖိသၣ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲဃုာ်အိၣ်ကဒုတၢ်ပာ်လံဝဲဖဲ အက--- သဝီသီခါဖျဉ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်ဖဲ သီခါဖျဉ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကဒုလီၤအဘျီဝဲအံၤ ဘၣ်ဒိသဝီဖိ (၉) ၈ ဒီး သဝီဖိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်ဃုာ်ထီၣ်လၢဝဲၣ်ချၢဒီး လဲၤအိၣ်ကဒုက့ၤဝဲဆူတၢ် လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်ဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါဒီးအံၤအဃိ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်အဟံၣ်ဃီ, တၢ်သူၣ်ထီၣ်ပိးလီ ဒီး တၢ်အိၣ် မိၢ်ပုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ပာ်ကိးဝဲ ဒ်အမ့ၢ် ဘုသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိဒ်အမ့ၢ် တၢ် လီၤကီၢ်, တၢ်ဘၣ်သမုၢ်, တၢ်ကူး ဒီး တၢ်ဟးဖျါလူတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ကသံၣ်ကသီတလၢလီၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ကဲထီၣ်သးဂ့ၢ်ဂီၢ်အဝဲအံၤ သဝီဖိဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါဒီးအနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢ်အိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါအံၤလီၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ထီၣ်ရီၤကဲထီၣ်သး၊ ခီၣ်ပယီၤသးမိၤစီၣ်ရီၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤအံၤ၊ ဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အီၤလၢ၊ တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်
ဖိခွဲးယၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ၊ ကညီၣ်ကီၢ်စဲၣ်အပူၤအယီၤ ပဃုထီၣ်သပှၢ်ပှၢ်လၢ၊ -

ဆူ ASEAN, ထံဂုဏ်ဂါယဒိဉ်ပပှ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒီးဘိမုဉ်စာဖှိဉ်ကရ၊ -

- ဟုတ်ကျိန်စွဲ၊ ထံရှိုက်သီးဒီး တ်သွတတ်ဘဉ်အတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤသ့တဖဉ် ဆူလီၤကဝီၤကရၢၤသ့တဖဉ် လၢအဘဉ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အံၤ လၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ကရၢၤကရၢၤသ့တဖဉ်အံၤ အိဉ်ဃာ်လံဝဲဒီး တၢ်လဲၤခီဖျိ၊ လီၤကဝီၤတၢ်ဘျးစဲ၊ သ့တဖဉ်ဃာ်တၢ်ရဲလီၤမုဉ်လီၤ ဒီး တၢ်နာ်လၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်ဝဲလံဒီး အဝဲသ့တဖဉ်ဟံးဂဲၤမၤတၢ်လံ တၢ်ဘဉ်ထွဲလၢတၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဒံဉ်မိဉ်ခြွဉ်စံဉ်တၢ်ပတၢ်ပြးသန့ လၢအပဉ်ဃုာ်ဒီးပုၤခဲလၢာ်ဒီး လၢအဆိဉ်ထွဲပုၤဟီဉ်ခိဉ်ဖိခွဲးယၢ်, တၢ်လဲလီၤအဆၢကတီၢ်တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး တၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်လၢအကၢဝဲခိးဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဆဲးပာ်ဖျါထီဉ် တၢ်ပာ်သးထီဒါပယီၤသုးမိၤစိရိၤ “အပဒိဉ်” ဖျါဖျါဖျါ ဒီး ဟးဆွဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢာ် လၢကဟ့ၣ်အဝဲသ့တဖဉ်သးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့တဖဉ်လၢ ထံရှိုက်သီးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံကီၢ်ဘၢဉ်စၢၤတၢ်ရဲလီၤမုဉ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်. ၂၀၂၅-၂၀၂၆ နံဉ် အတၢ်ဃုထၢ လၢတၢ်မၤအိၤတယံာ်ဒီးဘဉ်အံၤ တမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဃုထၢလၢအသဘျူ ဒီး အတီအတြၢ်ဘဉ်. ဒ်န့ၣ်အသိး တမ့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဃုထၢလၢအဒုးန့ၣ်ဖျါထီဉ် ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤသ့တဖဉ်အတၢ်မိဉ်န့ၣ်သးလီၤဘဉ်. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ လၢပယီၤသုးမိၤစိရိၤဟံးထီဉ်မၤဝဲ လၢအဖျါလီၤကဝီၤဒ်သိးတၢ်ဆိတလဲဆူ ကမ့ၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးကဟံးအိဉ်ထီဉ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒဉ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တခါခါ ဒီး တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့တဖဉ်မၤကတၢ်ကွံာ်ဝဲသုးမိၤစိရိၤသန့နီၢ်ကီၢ်န့ၣ်ဘဉ်.
- ထံကီၢ်ပဒိဉ်လၢအဟ့ၣ်ပယီၤသုးမိၤစိရိၤထံကီၢ်ပတီၢ် တၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒီး အိဉ်ဝဲလၢအလီၤခံ ဒ်အမ့ၢ် ရၢရၢ ဒီး တရူး သ့တဖဉ်န့ၣ် ကြးပာ်ပတုာ်ကွံာ်အတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသုးမိၤစိရိၤခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်သ့တဖဉ်အံၤ တြီတၢ်ဃာ်ဝဲဘီမုဉ်စၢၤဖိဉ်ကရၢၤတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢအဘျီဉ်ဒိဉ်လၢ ကဟံးထီဉ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး မၤညီန့ၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်သးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ဆူသုးမိၤစိရိၤအံၤအဃိ မၤညီထီဉ်ဝဲပယီၤသုးမိၤစိရိၤ လၢကပူၤဖျးထီဉ်ကွံာ်ဒီးတၢ်စံဉ်ညီဉ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး အဝဲသ့တဖဉ်အိဉ်ဒီးစိကမိၤလုာ်ဘၢဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်သဘဉ်သဘဉ်အတၢ်ဟံးပိာ်ထွဲထီဉ်အံၤ လၢအလဲၤဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လီၤလီၤသ့တဖဉ်န့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်ပဒိဉ်အဂၤလၢအဟးဆွဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသုးမိၤစိရိၤခဲအံၤသ့တဖဉ် ကြးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဆိဉ်သနံးလၢ ရၢရၢ, တရူး ဒီး ထံကီၢ်အဂၤအဂၤ သ့တဖဉ်အဖိခိဉ် ဒ်သိးထံကီၢ်သ့တဖဉ်အံၤကမၤဒ်သိးဒီးအဝဲသ့တဖဉ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤဆူထီဉ် တကီၢ်ခါထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဖိဉ်ဃံးတြီဃာ် လၢပယီၤသုးမိၤစိရိၤအဖိခိဉ်သ့တဖဉ် ခီဖျါမၤဟါမၤကွံာ်ကျိၤကျဲလၢပယီၤသုးမိၤစိရိၤ ဒီး ပုၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့တဖဉ် ဟံးန့ၣ်သ့လၢအတၢ်ဘဉ်ဘျးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ်အသိး မၤအါထီဉ် တၢ်ဖိဉ်ဃံးတြီဃာ်ဘဉ်ထွဲဒီး စုကဝဲၤပီးလီ, သိ, ဒီး သုးပီးလီ လၢကီၢ်ပယီၤသုး ဒီး ပုၤလၢအမၤစၢၤအိၤခီဖျါဆါန့ၣ်အိၤတၢ်သ့တဖဉ်အံၤအဖိခိဉ်တက့ၢ်.
- ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤလၢတၢ်စံဉ်စိန့ၣ် ဘီမုဉ်စၢၤဖိဉ်ကရၢၤအံၤတဟံးထီဉ်မၤဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အခီပညီအိဉ်ဝဲနီၢ်နီၢ် လၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့တဖဉ်အဂီၢ်ဘဉ်. လၢကဘျီဘဉ်က့ၤတၢ်အံၤအဂီၢ် ပဟ့ၣ်သဆဉ်ထီဉ်ဘီမုဉ်စၢၤဖိဉ်ကရၢၤ လၢကမၤအါထီဉ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်ကရၢကရိ ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လၢအအိဉ်ဖဲကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖဉ် တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤလီဉ်ဘဉ်ဝဲတၢ်မၤသကိးဖျါဖျါဖျါ လၢအပာ်လုာ်ပာ်ပူၤလီၤကဝီၤအတၢ်လဲၤခီဖျိ, ရ့ဒီးပုၤလၢအတူၢ်ဘဉ်စုကဝဲၤတၢ်သဘဉ်သဘဉ်အတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး လၢတၢ်ပာ်ကဲအပူၤ ဒီး သုတမ့ၢ်ဒ်ပုၤတူၢ်ဘဉ်တၢ်လၢအမၤစၢၤလီၤအသးတသ့ဘဉ်တဖဉ်အသိးန့ၣ်ဘဉ်. တၢ်အံၤအခီပညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကဘဉ်တူၢ်လီၤပာ်ပနီၣ် လၢပယီၤသုးမိၤစိရိၤအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အခိဉ်သ့ဒီး လၢန့ၣ်အမဲဉ်ညါ တၢ်ကဘဉ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤလၢလၢပုၤပုၤ ဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိသ့တဖဉ်မၤတၢ်လဲၤခီဖျိဒ်သိးတၢ်ကဟံးထီဉ်ဝဲ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဆိၣ်ထွဲထံကီၢ်အပီၤရီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဟံးထီၣ်ဝဲဂ့ၢ်ဝီၤလၢ ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤတၢ်ဟံးထီၣ်သဲးစးဂ့ၢ်ဝီၤဒီးပၤတၢ်မၤကျိၤကျဲၤအဖီလၢ ဘၣ်ထွဲဒီးကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ဆၢၣ်ဒီး ဒုးယၤကီၢ်မ့ၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ဆူကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ (KNU) -

- ကျဲးစးဘျါရဲၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး သွံၣ်ထံးမ့ၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, မ့ၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးလုၢ်လၢထူသန့တၢ်ထံၣ်ဘၣ်ထွဲမ့ၢ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤတၢ်အတၢ်ထံၣ်သံ ဒီး ပိာ်ခွါဒိၣ်စိအတၢ်ပာ်သးတဖၣ် ဒီဖျိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ကျဲသန့သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အမၤလီၤတၢ်ဝဲပိာ်မ့ၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ထဲသိးတုၤသိးလၢ KNU ဝဲၤကျိၤခဲလၢာ်အပူၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရဲၤမဲပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ပၤဃုာ်ဒီးလုၢ်ပိာ်ထွဲမူဒါတၢ်ဘျါခဲလၢာ်လၢအအိၣ်လၢ Geneva Call ၂၀၁၃ နံၣ် အလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ အပူၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်တြီဃာ်သွံၣ်ထံးမ့ၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢ စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး တၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်မ့ၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကျဲးစးဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ကမၤကီၢ်ညါထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢာ်လၢအကဲထီၣ်သးထီၣ်ရဲၤအံၤ ဟဲခိၣ်ဖျါစ့ၢ်ကီးအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢာ်လၢတၢ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်မူတီၤပတီၢ်လၢအဖုၣ် ဃုာ်ဒီးအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်မ့ၢ်ဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတဘျီဃီန့ၣ် ကမၤစၢၤလီၤဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး လၢတၢ်ကဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်တဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်မၤဝဲတၢ်လဲလိာ်အကတီၢ် တၢ်တီတၢ်တြီၤလၢအထူးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံာ်အဖီခိၣ်လၢာ်လၢဆုဆုန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ဘျါရဲၤအီၤခဲအံၤသ့ဒီး တၢ်ကြးဘျါရဲၤအီၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ပဃုထီၣ်သပုၤပုၤလၢ - ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရၢကရၢ ပၣ်ဃုာ်ဒီး UNOCHA, UN ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရၢတဖၣ်, ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤကရၢသဘျီတဖၣ်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်လၢ -

- တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဆၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂီၢ် မၤသကိးတၢ်တုၤသိးထဲသိး ဒီး ဖျိဖျါဖျါဃုာ်ဒီး လီၢ်ကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်ကရၢကရီတဖၣ် ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢကရၢတဖၣ် ဒီဖျိတၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဘျါရဲၤ ဂ့ၢ်ကီၢ်အူပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢဒုဖိသဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤပၣ်ဃုာ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, နီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ပီးလီၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ် ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလီၤဆီလၢ ပုၤဖၤစၢၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်လၢ အလိာ်ဆိဝဲနီၢ်ခိၣ်ဒီဖျိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်တၢ်အါမး ဖဲလၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟူးဂဲၤကတီၢ်န့ၣ်ခဲးတၢ်ဒီး ထံကီၢ်အိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကအိးထီၣ်အကီၢ်ဆၢ လၢတၢ်ကဆုာ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်လၢတလဲၤဒီဖျိထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပတအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဝဲ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤဝဲမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီး ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ် ဒီဖျိတၢ်အံၤကဟ့ၣ်ဝဲပယီၤသးမီၤစီရိလၢ သဲးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒီး ကဒုးအါထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လဲၤဝဲဆူပယီၤသးအအိၣ်ဒီး တတုၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါလၢအလိာ်ဘၣ်တၢ်နီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လဲၤဒီဖျိအိၣ်တုၤလံ အနံၣ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလၢအဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဒီဖျိပယီၤသးမီၤစီရိန့ၣ် တလဲၤတုၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါတဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်ဒီး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်အဂီၢ်အဃိ ဟးဆဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤသးဒီးအပဒိၣ်လၢတဖိးသဲးဘၣ် လၢကျဲတဘီဂ့ၢ်တဘီဂ့ၢ် လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရူ (KNU) လၢ -

- မၤသကိးတၢ်ဒီး လီၤကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရူကရူသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခီၣ်ဆၢတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျိၤကျဲၤ ဒ်သိး ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူတက့ၢ်.
- ဃုၤအါထီၣ်ကျိၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤအါထီၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ် ခိၣ်သးသမူသန့ၣ်ခဲလၢ်ဒီး လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ပၤအပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ, လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU ဝဲၤကျိၤဘၣ်ထွဲ ဒီးပၤပြဲး လၢအမၤတၢ်လၢကမ့ၢ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤသ့ၣ်ခိၣ်ဖျါ တၢ်ဟ့ၣ်ဝဲကံၢ်စီတၢ်မၤလီၤလၢ အကြးအဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် ဟ့ၣ်လီၤသးတဖၣ် ဒီး တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲၤသန့ လၢ ဘျါရဲမၤစၢၤပိာ်မုၢ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီးဟုးသး, တၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသၣ်ဆဲး ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ အတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ရၤလီၤဒုးသ့ၣ်ညါ KNU မုၢ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်လၢအဆီအချ့ ဒ်သိးပိာ်မုၢ်အိၣ်လၢကီၢ်သူၤလုၤအပူၤခဲလၢ် ကသ့ၣ် ညါဘၣ်ဝဲဒီး ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤလီၤတၢ်လၢမုၢ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်အံၤ ဘၣ်လိာ်ဝဲအသး ဒီး တၢ်မၤကျိၤကျဲၤအဂၤလၢအဂ့ၤကတၢ် လၢတၢ်ကမၤကတၢ်ကွၢ်ဝဲမုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆဲး ကွၢ်တလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး လၢတၢ် ကဒီသဒါဝဲမုၢ်ခွါခွဲးယာ် ဒ်တၢ်ကွဲးလီၤပာ်အီၤလၢ CEDAW အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်ကျိၣ်စုဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူ အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢပုၤပုၤဆူ KNU ပၤပြဲးပုၤမၤတၢ်ဖိဒီး သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒ်သိးတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တက့ၢ်ထီၣ်လၢအသးလၢ ခါဆူမဲာ်ညါ ခိၣ်ဖျါမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ကီၢ်အဃီတဂ့ၢ် ဒီး ဒ်သိးတၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖျါ တကီၢ်ခါတၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဃီ ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.